

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 7. Appendix de locutione, & illuminatione Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

tura pertinebunt ad retributionem, non aequam suam, sed postquam facta fuerint.

Addunt si vera esset sententia ista, Deus non occultaret alieni cordis actus Angelis, nisi ubi fieret iniuria & detrimentum accideret ei, cuius cor inspiceretur. Quae admodum de facto Deus non prohibet Angelos uti virtute sua activa ad extra, circa corpora celestia vel sublunaria, nisi ubi fieret contra bonum vniuersi. At plerumque nulla esset iniuria si cogniti essent Angelis actus intellectus ferè omnes, & motus voluntatis indifferentes: ergo. &c. Maior est certa: quia Deus permittit causas secundas agere iuxta suam virtutem, nisi aliquid graue obstat. Et quando non fit iniuria cognito, fieret iniuria cognituro, si prohiberetur cognoscere, quod potest sine alterius detrimento. Consequens autem est absurdum. Nam sic ordinariè scrutarentur Angeli corda & cogitationes hominum.

Respondet passim coherenter id obijci ab aduersariis, qui alibi dicunt esse aliquod bonum, & quidem magnum, creaturae intellectualis, quod ipsius actus interni, non sint aliis cogniti; habetque sibi suum secretum: atque ita eius actus sint priuari domini ipsius, ut non sint iuris publici, cuiusmodi essent, si essent conspicui omnibus. Quae ratio sufficit ad ealem modum prouidentiae, quem asserimus. Sicut quia vniuerso bonum est non perire quoad suum, & quoad motum caelorum vel astrorum, à liberitate Angelorum; non permittit Deus ut illum quærent, quantum mutare possent in alium aequè commodum, & nihil aliud detrimenti allaturum.

Vrgent, quia manifestum est nullam esse hancillationem: Si potest Angelus cognoscere actus proprios, potest & alienos eiusdem speciei. Quia potest quisque Angelorum actus suos iustificantes & beatificos in seipso cognoscere, & non in alio. Et homines ipsi norunt suos, qui tamen demones latent. Nam ut ait sanctus Augustinus lib. 12. de Genes. ad lit. cap. 17. Non nouerat Sathani quantam Iob interioris esset virtutis & gratiae. Et solus Deus nouit eos qui sunt in gratia, iuxta illud Apostoli, *Nonus Dominus qui sunt eius.*

Respondet primò, neque nos, neque Angelos, posse naturaliter cognoscere distinctè actus proprios supernaturales iustificantes, sed tantum confuse experimentaliter, non eos satis & infallibiliter discernendo à naturalibus. Quamuis enim actus supernaturales differant à naturalibus, non solum entitate, sed etiam modo tendendi magis perfectè & laudabili, puta maiore amplitudine cordis, vniuersalitate, & efficacia, seu firmitate affectus, adhaesione & familiaritate cum Deo: non tamen nõ sunt Angeli naturaliter totam illam perfectionem suorum actuum supernaturalium, neque distinctè eos attingendi secundum illam perfectionem qua excedunt mensuram illius gradus ad quem natura non potest

asurgere. Neque dicat demones posse id infallibiliter coniectari, propter experientiam qua norunt alios cum similibus actibus penas inferni euasisse, & beatitudinem obtinuisse. Hæc enim coniectura non est infallibilis, quia non norunt euidenter & infallibiliter virtutes naturalibus, nisi id quod in huiusmodi actibus commune est actibus supernaturalibus & naturalibus: ut ut similia nouerint in aliquibus actibus eorum qui damnantur, vel potius posse possunt naturaliter, si non impediuntur. Confirmatur quia sicut non possunt Angeli naturaliter cognoscere perfectè & germanè alia gratia supernaturalia in substantia: ita neque actus suos supernaturales: quia de re plura dicemus inferius sect. 8.

Resp. 2. quod attinet ad actus beatificos: illos multò magis excedere naturalem virtutem cognoscendi, siue ipsius Beati, siue alterius Angeli. Quare præter notitiam supernaturalem experimentalem, & reflexionem virtutalem ipsiusmet visionis beatificæ supra seipsam, quam habet quilibet Beatus, non cognoscit vllò actu naturali eandem visionem distinctè & germanè: neque potest virtutibus solis naturalibus ita cognoscere; sed confuse tantum & analogicè. Quo pacto posse à demones quoque cognosci, nisi impedirentur, non apparet implicare. Quæ verò hæc repugnant etiam dictis disp. 8. nam. 35. de specie relicta ex visione temporanea Dei, eiusque visionis recordatione. Quia non ibi diximus recordationem tam perfectam haberi posse solis naturalibus, etiam posita specie relicta ex visione: sed absolute posse haberi.

Instant vltimò, sanctos Patres contradicere aperte sententiæ nostræ. Aijunt enim Angelos non magis posse cognoscere cogitationes cordis, quam futura. Respondeo soluni Athanasium, qui hoc dicit, citari ab aduersariis in lib. questionum. Athanasium q. 97. Qui tamen liber Athanasij non est, sed recentis auctoris ignoti, ut ostendit Bellarm. in lib. de script. Eccles. in iusto obseruationis in tomum. 4. Athanasij. Contra verò sententiæ nostræ fauent S. Basil. & Zeno Veron. Augustin. Gregor. Magnus, Beda, Theodoret, & Theophylact. locis relatijs. 58. & 59. Fauent etiam plurimi recentiores energumenum experientia, in quorum exorcismis frequentissimè fuerunt cogitationum detractiones, volentibus, aut non reuoluntibus ipsi cogitantibus. In quaestione autem facti multum experientia tribuentur.

SECTIO VII.

Appendix ad locutionem & illuminationem Angelorum.

Iuxta eandem sententiã, quam ut præbabilem defendimus, facile est explicare

Solutur prima obiectio contra illam sententiã.

Secunda obiectio.

August.

Angeli nõ cognoscunt naturaliter actus suos supernaturales distinctè & perfectè.

Tertia obiectio ex ss. Patribus.

Bellarm.

quomodo vnus Angelus alium alloquatur. Nimirum quatenus vnus ad alium conceptus suos dirigit, eosque vult ab illo cognosci. Tunc enim cessat impedimentum, morale determinationis obiecti. Quia desinunt esse secreta cordis respectu illius ad quem diriguntur, quantum est ex parte subiecti contentientis in eorum notitiam. Quam sententiam de locutione Angelorum, quoad rem ipsam, quicquid sit de modo explicandi, tenent præter Scotum, Ocamum Gabrielem, & alios citatos num. 69. sanct. Thomas q. 107. art. 1. & 5. & Thomista communiter, Valent. disp. 8. q. 4. p. 2. Less. lib. 2. de summo bono cap. 10. num. 68. in fine. Vbi ait esse valde probabile Angelos & demones etiam internas nostras cogitationes, cum eis ad ipsos diriguntur, cognoscere, sicut mutuas inter se cogitationes & desideria posita simili directione cognoscunt. Idem etiam magna ex parte docent Henric. Heruzus, & Valq. disp. 211. cap. 11. post sanctos Patres Gregor. Magnum, Basil. Bedam & alios suprãreliatos.

D. Thom.
Valent.
Lessius.

77.
Quomodo vnus clam alius loquitur

D. Thom.

Secundò, iuxta eandem sententiam facile explicatur quomodo possit Angelus aliquid eum solum quem vult, clam aliis, licet presentibus. Quia nimirum eius conceptus determinat illum solum quem vult, & ad ipsum ipsum dirigit per liberam voluntatem, ut docet sanct. Thom. art. 1. questionis citatæ. Item quomodo possit & conceptibus suis, & actibus voluntatis, manifestare eos solos quos vult, & quomodo ac quamdiu vult. Neque possit mentiri vnus alteri, quando cum sic alloquitur, ipsosmet actus suos manifestando (ex quo maior inter Angelos fidelitas & communicatio) sed tantum quando loquitur aliter per signa, de quibus infra.

78.
Quomodo vnus excitat ad audiendum

Tertiò, hæc etiam facile intelligitur, quomodo vnus Angelus loquens excitet alium, quem alloquitur: proponendo scilicet illi obiectum, quo excitarur atque determinatur ad illud cognoscendum; ad eum modum, quo alia obiecta potentiam cognoscentem determinant, quando illi proponuntur. Quia tamen Angelus, cum proponit, non attendit ad alia obiecta, vel alia contra præsentia poterit tum Angelus per motum, vel impulsam spiritalem, aut alio simili modo illum auocare, & excitare vehementius obiectis à se propositis. Vt non solemus motu vel impulsu corporeo distracti vel sopiti excitare, vt attendant nostris sermonibus. Quod conueniens est & magis naturale, quam quod ait Theophil Rayn. dist. 4. Theolog. natural. q. 1. art. 7. num. 140. Angelum, cui alius loquitur, excitari à Deo: ita tamen vt si vult pergere esse attentus, Deus se illius voluntati accommodet, neque ulterius excitare pergat. Potest autem vnus Angelus non attendere si velit,

Raynaud.

& audientiam negare alteri sibi loquenti si nimirum maioris conatu se applicet ad alia cogitanda. Potest enim vnus Angelus resistere virtuti alterius loquentis, seu determinationis, æque ac virtuti motus localiter.

Quartò, hinc facile explicatur, quomodo possit Angelus loquens, vel vnus si velit, vel plures simul alloqui, atque etiam plures simul loquentes sibi audire. Quamquam eius vis cognoscitiua finita est, atque vis actuum eius obiectiue determinatiua est similiter finita; non videtur posse simul infinitos vel audire, vel alloqui: neque etiam ad quamcunque distantiam, sed intra certam spheram actiuitatis. Quod vltimum nobiscum contra Vasquem affirmant Scotus, Bonauent. Richard. Bassol. Ocam. Gregor. Gabriel, Maior, locis citatis à Suare lib. 2. cap. 28. num. 10. vbi idem censet probabile.

Idem Suarez eodem lib. cap. 28. num. 12. & 13. Valq. disp. 212. cap. 2. & Albertin. principio primo Philosophico, Corol. 16. dub. 2. assert. 1. num. 10. aiunt id quod communiter dicitur: agentia corporea non posse agere in distans, nisi agendo in medium, non esse extendendum ad actiones spirituales, non modò determinatiuas, sed ne quidem productiuas. Præ eademque opinione cita. Albertinus Scotum, Gabrielem, Ocam, Heruzum & Caietanum, Alexandr. & Auicennam. Neque vrgent argumenta quibus Gillius lib. 2. tract. 9. cap. 4. & alii contendunt vniuersaliter nihil omnino posse agere quomodocunque in distans. Nam Scriptura non arguit Deum esse vbique ex operatione simplicitatis, vt ipse male supponit: sed ex modo operandi perfectissimo, plenè possidendo & dominando in effectu. Nec parum ratio coexistentiæ temporalis cum effectu, & localis presentia. Nam quod non coexistit, non est: ideoque non potest physicè operari. At quod existit alicubi, etiam si distet, verè est: ideoque non mirum est, si potest operari intra spheram suæ actiuitatis. Quæ nihilominus finita erit, licet agens non agat in toto medio, vel per medium ipsum: & pendebit actio ab eodem medio vt non impedito, nec non vt coagente aut recipiente effectu. Quamuis enim agens non agat in medio, aut per medium: attamen agit in extremum vnus medium, potestque reperire in medio obiectum, trans quod non possit agere.

Nihilò magis vrgent argumenta, quibus è contrario Vasq. disput. 212. cap. 2. & Caietan. ad quæst. 107. artic. 4. contendunt Angelos posse loqui ex quacunque distantia: cuius oppositum paulò ante asseruimus, sequiturque ex dictis disput. præcedenti sect. 1. & vlt. de determinatione obiecti Angelis necessaria: potestque obiter confirmari ex Scriptura, Zachariæ 2. Apoc. 14. ver. 17. & 18. Matthæi 12. ver. 43. & aliibi, vbi significat Angelos tam

79.
Quomodo plures simul alloquatur vel audiat

Suar.

80.
Valq.
Albertin.

Dari pos.
test actio
spiritualis
in distans.

Gillius.

81.
Valq.
Caietan.
Angeli nõ
possunt lo-
qui ex
quacunque
distantia.

eam bonos; quam malos; ut mutuū colloquantur; ad se invicem accedere; quasi loqui non possunt ex quacunq; distantia. Illustris est idem ille Mathæi abbi expensus. Nec obest quod Luc. 16. Diues epulo ex inferno videt & alloquitur Abrahamum in limbo positum cum paupere Lazaro. Nam vel loca vicina sunt; & distantia physice non est tanta; licet moraliter sit magnum chaos propter impossibilitatem transmeationis ex uno eorum statum in alium. Vel potius colloquium illud fuit quoad modum supernaturale; ut & alia multa ad damnatorum statum spectantia. Pertinuit verò ad iustitiam diuinam; ut diues ille cognosceret statum pauperis; & optaret ab illo refrigerium; nec tamen obtineret.

Luxta alteram verò sententiam; quæ negat Angelos propter improprietatem naturalem cognoscere posse actus alienos; dicendum est; Angelos loqui non per conceptus immediatos; sed per aliqua signa naturaliter ab ipsis cognoscibilia. Quæ possunt esse multiplicia. Primò scilicet; per voces externas; quas motu hominum formant in corporibus à se assumptis: ut sacræ literæ testantur sapius fecisse Angelos loquentes cum hominibus; atque etiam inter se. Secundò; formando easdē voces & sonos articulos sine corporibus assumptis; solo impulsu & allisione aëris. Possunt enim sine lingua & labiorum & palati instrumento sic aërem per seipsum mouere & allidere; ut sonos edant similes humanis vocibus articulatis. Tertio; per solam aëris commotionem; id est; sine sono; variè factam; & institutam ex placito ad hoc aut illud significandum; prout tali vel tali modo fit; & in hanc aut illam figuram. Quarto; sine aëre; vel alio corpore; per varios motus locales sui ipsorum in varias figuras; ad eum modum quo homines loqui solent per gestus; & nutus; aut scribendo & exhibendo aliis characteres aut hieroglyphica; conceptus suos significantia. Possunt autem Angeli tales motus locales celerrimè facillimèque exercere. Et quidem citius; quam homines possunt formare voces; quibus inter se colloquantur. Quintò; ut nonnullis videtur; producendo liberè qualitatem aliquam spiritalem; & pendemem in conseruari continuo influxu Angeli eam producentis; per cuius varios gradus intensiois & remissionis; aut alias modificationes ad placitum significantes; inter se colloquantur. Sicut nos tacimus per varias soni conformationes & articulationes. Hæc autem qualitas dici potest vel in solo loquente prodaci; vnde alium excitet obiectiue: vel solum in eo cui loquitur; vel etiam in utroque; sicut sonus noster & in ore loquentis; & in aure audientis producit. Medium autem; si est corporeum; non est capax huius qualitatis: spiritale verò non semper ingeriacer. Sed quemadmodum antea diximus; non est philosophandum de agentibus spiritualibus; ut

de corporeis; quoad distantiam. Addunt aliqui sextò; loqui posse Angelos per productionem specierum quarundam crassiorum & cognoscibiliorum; significantium naturaliter; quarum liberè producendarum facultatem à Deo acceperint; ad munus conuocandi; necessarium vitæ politicæ & socialis; qualem expetunt naturaliter Angeli.

Ex quibus modis loquendi; quatuor primò esse possibili; patebit inferius disp. 4. de potentia Angelorum. Hic tantum aduerto; tres priores necesse Angelis esse necessarios; neque illis per se & proprie conuenire. Nam Angeli sunt puri spiritus; non egent corporibus; siue sint; siue ut vitam socialem inter se viuunt connaturaliter. Et quamuis Deus mundum corporeum non condidisset; ut non fuit necessario conditus respectu Angelorum; esset tamen inter illos fermocinatio: non per signa corporea; quippe tunc nulla: Ergo alia merè spiritualis; puris spiritibus conuenientior & magis propria. Quartus scripturam magis quam fermocinationem & locutionem reddet: aut gestulationem; qualem inter eos; qui per nutus loquuntur. Vniuersam tamen omnis conceptuum communicatio; siue per nutus; siue per scripta; vel alia signa; locutio quædam est. Quintus autem modus à paucis admittuntur; & non patet quomodo vltimus sit naturalis Angelis; aut possibilis naturaliter. Parumque conuenit hæc productio; seu qualitatis; seu talis speciei; cum iis quæ communiter docent eisdem & alij Theologi cum D. Thoma; de productione specierum Angelicarum; & de potentia eorundem effectiua ad extra; cui nihil aliud tribuunt; quam posse efficere motum localem; & quæ vi motus localis sequuntur; aut ad illum pertinet; ut virtus impressa proiectis. Ac si species illa dicatur esse permanens; motu aliarum specierum intellectuum nobis notatum; parit confusioem in locutione Angelorum; quam parerent soni nostri; si durarent. Deinde si; ut supponit Suarez auctor huius opinionis; Angeli non possunt naturaliter cognoscere cogitationes aliorum in seipsis; non possunt per has species determinari & iunari; ut cognoscat illas cogitationes in seipsis; vi huiusmodi species in eorum modum diu incogniti. Alioquin cogitationes cordis non magis essent illis ignotæ naturaliter; quam alia obiecta quorum species habent. Cùmque species sit tantum necessaria; ut suppleat vicem obiecti; superfluum est quando obiectum est per se præsens; & per se aptum determinare potentiam alioquin sufficientem ad ipsum cognoscendum; præstantque per se ipsum id quod species præstaret in ipsius absentia. Item illa species debet produci immediate ab actu cuius est species; motu aliarum specierum quæ producuntur ab obiectis quorum species sunt. Ergo producitur necessario; posito actu; neque potest impediri à voluntate.

827
Examina-
tur vari
modi lo-
quendi per
signa

An loqua-
tur im-
mediò spe-
cies suæ
conceptu

producat: sicut non potest impediri, ne producat habitum, aut speciem sui, valentem ad recordationem; & alia obiecta non possunt impediri naturaliter, ne speciem sui producant, in subiecto apte.

84. Confirmatur, quia licet utamur, quando volutus, aliquibus qualitatibus ad aliquos effectus; ut speciebus & habitibus ad intelligendum: hoc tantum verum est, quando effectus non possunt prodire ab illis solis qualitatibus, sed solum concurrente aliqua potentia subiecta nostrae voluntati, & qua potest ad agendum applicari. Ut in exemplo alio, habitus & species solae non possunt efficere intelligentiam sine intellectu concurrente, qui subest ad quatenus voluntati, potestque ab illa liberè applicari ad intelligendum. Sed quando effectus prodit necessarìo à sola illa qualitate, sine concursu potentiae subiectae voluntati: non potest voluntas illi liberè dominari. Ut patet exemplo habituum, & specierum impressarum, quae producuntur ab actibus in eodem subiecto, quas impedire non possumus post actum.

85. Præterea illae omnes opiniones hoc habent incommodi, quòd Angelus loquens tate, & nequeat alios praesentes; sed necesse sit recedere in secretiorem & remotiorem locum, è quo talia signa, siue arbitraria, siue naturalia, tunc ab aliis non possunt. Tandem autem ob causam, propter quam necessaria est collocutio, secreta quoque communicatio necessaria est. Nimirum propter bonum ordinem, & regimen, ac perfectionem socialis vitae. Vltimus omnium modi praedicti, excepto ultimo, sunt per signa ex instituto libero. Ergo ut inveniatur, debuerunt Angeli inter se convenire, & consentire ad institutum. Atqui ut hanc conventionem & consensum inter se communicarent, debuerunt aliqua alia signa inveniendi habere, de quibus idem argumentum addit.

86. Responderi potest, quòd sicut inter homines possunt esse lingua prima, in qua conveniant, & quibus sese utcumque intellegant, & quae tali progressu in infinitum (nam & qui in barbaros incidunt, verbis efficiunt, ut aliquatenus ab illis percipiuntur, licet nunquam cum illis antea mediata vel immediata convenierint) sic inter Angelos: eoque magis, quòd in intelligendo sagaciores & promptiores sunt. Sed nihilominus sapra tamque perfecta communicatio, quanta fuit inter illos statim post creaturam, & cum primis parentibus Hebraeo idiomate, quo vix, aut non de, primi parentes inter se adhuc uterant, & cum Deo brevissime cantabat, quantum apparet ex Genes. 2. & 3. videtur probabiliter ex conventionem & institutionem mera haberi potuisse. Ideo

que aliter respondet Albertin. tom. 1. Corol. pag. 73. Desum à principio infudisse Angelis notitiam signorum arcanam cordis significantium: sicut ab initio primis parentibus infudisse Hebraicae linguae notitiam, atque ipsis etiam Angelis: nam Dæmon per serpentem Hebraicè cum Eva locutus est. Et in confusione Babylonica similiter infudit hominibus notitiam linguarum primigeniarum: quippe quae non potuerunt tam repente ab hominibus ipsis institui. Ut autem Angelus quilibet posset cui vellent communicare cordis sui secreta, & aliis celare, quamvis praesentibus, quod ad vitae socialis perfectionem valde conducit: addit Deum singulis Angelis infudisse notitiam habitualem signorum aliquorum, quibus posset quisque, si vellent, ab illo solo intelligi. Ita ut ex grat. Angelus Michael loquatur, si velit, Angelo Gabrieli idioma illi soli noto, quodque sit tantum commune illis duobus, & ignoretur omnibus aliis. Atque ita inter quosvis duos Angelos sit commercium alicuius idiomatis ceteris incogniti: totaque sciat idioma quilibet Angelus, quod sunt Angeli: & tot ignoret, quot sunt combinationes duorum Angelorum in vicem colloqui potentium. Atque hinc verum sensum esse purat eius quod ait Paulus 1. Cor. 13. si linguis hominum loquar et Angelorum.

87. Sed contra: Primo, illa idioma Angelicorum multiplicatio propemodum infinita, est nova, & hucusque omnibus Patribus, Theologis, & Scripturae interpretibus incognita. Frustraque recurrit ad tot linguarum, siue notitarum habitualium infusionem, ut rem exponat, quae via longè faciliori explicari potest. Secundo, haec opinio non vitat incommodum, propter quod solum vitandum excogitata est. Cum enim signa illa non sint secreta cordis; non habent unde naturaliter lateant alios quosvis Angelos. Quare sicut videntur ab eo quem alloquitur: sic naturaliter videri possunt à quolibet alio & quae praesente, vel non nimis distante. Atque ita saltem ex frequenti usu poterit quilibet Angelus discernere quid significant. Quare non diu poterit unus alteri loqui, latendo reliquos praesentes.

88. Propter hoc incommodum Marat. disp. 34. de Angel. sect. 8. & 9. post aliquot Re-
centiores, quorum consensu meminit, putat Deum ab initio creationis infudisse unicuique Angelorum species eorum omnium conceptuum, quos alij Angeli vellent deinceps ei communicare per allocutionem: quae tamen species non illis inferuiant, nisi quando alius habet huiusmodi conceptus, vultque illos ipsi communicare.

Sed contra: primo, haec opinio ponit species infinitas in Angelis ab initio infusas: infiniti enim sunt conceptus, quos Angeli communicabunt in vicem per aeternitatem

à parte post. Secundo, nulla potest addi ratio, cur eiusmodi species non inseruiant Angelis ab initio creationis, ad cognoscendum abstractivè conceptus deinceps sibi communicandos. Tertio, quæcumque diximus numero 83. contra species recens impressas ab Angelis, pugnant æqualiter contra hanc sententiam. Quarto, non potest in hac sententia vnus Angelus excitare alium ad audiendum quod ad commercium sensationis inter Angelos necessarium est: quamuis non sit necessarium respectu Dei, quia cum omnia necessaria intelligat, supposita eorum veritate, non eget excitatione. Supponamus enim Angelum habere cogitationem aliquam, quam nondum vult communicare Angelo, postea autem vult communicare. Quæro, quomodo nunc illum excitet magis quam antea? Non quidem solè existentia cogitationis suæ: nam antea existerat, neque tamen excitabat. Non etiam impressione speciei nouæ, aut qualitatis alterius in Angelo quem alloquitur. Nam hæc opinio nihil tale ponit: imò putat esse incommodum dicere, Deum perpetuo occupari in cuedendis nouis & nouis speciebus, ad arbitrium Angelorum loquentium. Et ad quod superflua esset species ab initio infusa, si nouæ imprimerentur, quæ ad hoc sufficerent, vt conceptus alios immotescerent. Non etiam à directione voluntatis, id est, ex eo quod voluntas Angeli velit suum conceptum alteri immotescere: nam hic actus voluntatis immans est, & non agit in intellectum alterius Angeli, neque illum iuuat, vt intelligat id, quod de se non potest intelligere. Adde, quod alioqui possent Angeli alios alloqui ex quacunque distantia: quia ex quacunque distantia possunt dirigere suum conceptum ad alios per actum voluntatis. Consequens autem esse contra Scripturam ostendimus num. 81.

Et hæcenus de locutione Angelorum ad inuicem. Nam Deo loquuntur immediate conceptibus & affectibus, sine vlla causalitate motiua, seu excitatiua, in Deum, qui, propter suam perfectionem, illius indigens aut capax non est, sed completissimus seipso, ac necessario intelligens omne intelligibile, eo solo quod est intelligibile ex parte obiecti. Et hæc locutio est quidem manifestatio voluntaria conceptuum; non tamen quasi re Deo ignota: perficiturque per intellectum & voluntatem solam, nisi placeat Angelis forma externa superaddere per potentiam executiuam, vt supra diximus de locutione ipsorum inter se.

Iam quod attinet ad illuminationem Angelorum, de qua D. Thom. quæst. 106. illa non differt à locutione, nisi vt species à genere. Quatenus illuminatio est manifestatio veritatum diuinarum, à Deo acceptarum, & ignotarum Angelo audienti: ma-

nifestatio, inquam, illarum veritatum vt à Deo reuelatarum, & sub lumine supernaturalis reuelationis; vt ferè definitur à D. Thom. artic. 1. quæstionis cit. in corp. & ad 1. Locutio verò est generatim quacunque manifestatio & communicatio conceptuum. Quare omnis illuminatio est locutio: sed non omnis locutio est illuminatio.

Docet autem idem S. Doctor art. 3. p. 1. S. Dionysium passim in lib. de celest. Hierarch. præcipue cap. 12. illuminationem ita fieri, vt Angeli inferiores illuminentur à superioribus. Quia Deus non reuelat Angelis inferioribus, nisi per superiores. Quare Angeli primæ & supremæ hierarchiæ illuminantur immediate à Deo. Media verò illuminantur per supremam. Tertia denique & infima illuminatur à media, & non habet aliam quam illuminet. Quod tamen non est vniuersalissime intelligendum. Nam Angelus inferior potest illuminare superiorem, & æqualis æqualem, eique aliquid ignotum patefacere, quod à Deo immediate didicerit. Neque est necesse, vt quicquid Deus reuelat inferiori, reuelat per se superiori. Et quod idem Dionys. ait cap. 5. celestis Hierarch. hanc esse legem diuinitatis immobiliter firmatam, vt inferiora reducantur in Deum per superiora: de hominibus dictum est, de quibus tamen non est generalissime & sine vlla exceptione accipiendum. Quia Deus multa minoribus reuelauit, præmissis maioribus: vt in rex. gr. reuelauit Agabo Paulum Hierosolym. visitura, in Act. 21. quod Paulo & Apostolis non reuelauerat.

Monet præterea S. Thom. qu. 106. art. 2. ad 2. eandem actionem vocari illuminationem, prout est manifestatio veritatis: purificationem, quatenus tollit ignorantiam negatiuam: & perfectionem, quatenus confert aliquod ornamentum Angelis illuminatis. Sicque Angelos ab aliis illuminari oportet & perfici.

Porro illuminatio (de qua quoad modum quo fit, non est aliter philosophandum, ac de locutione) siue per conceptus ipsos fiat, iuxta Sectum & Nominales citatos num. 69. siue per signa & placitum, iuxta alios, exerceatur: vacat erroris periculo & formidine oppositi respectu bonorum Angelorum: cum certum sit & euidentibus Angelis, Angelos illuminantes non fallere, neque fallere: quia id repugnat statui beatitudinis supernaturalis. Atque ita neque fident, neque opinionem tantum habent, sed euidentiam simplicem, & veram scientiam, de illis etiam quæ per externa signa ipsis manifestantur à sociis beatitudinis. Plura hæc de re videri possunt apud Suar. lib. 6. cap. 11. & sequent. De modo autem quo sancti Angeli illuminant homines, dicemus infra d. p. 43. sect. 11.

89. Quo modo Angeli Deo loquuntur.

90. Illuminatio Angelorum quid sit, & quomodo fiat.

Thom.

91. Dionys.

92.

Illuminatio, purgatio, & perfectio Angelorum sunt eadè.

99